

דרושים: דמויות הוד

- לכבוד כ"ה אלול, יום בריאת האור -

היום (יום שני ב' דסליחות) התפללתי שחרית במנין מאוחר מעט מהרגיל, וזאת כמובן בשל אמירת ה"סליחות" קודם לכן. שליח הציבור התפלל במתינות ובישוב הדעת; לכן הופתעתי מאוד כאשר הוא הגיע ל"שיר של יום" והתחיל בספונטניות: "היום **יום ראשון** בשבת"...

מפני סיבה מסויימת לא יכולתי לתקן אותו מיידית, וכך הוא המשיך וסיים את כל המזמור של יום ראשון ואמר קדיש... רק לאחר מכן נזכר אחד המתפללים להעיר לו כי "היום יום **שני** בשבת"...

חשבתי לעצמי: איך באמת מתרחשת כזו טעות? ואז לפתע שמתי לב שזו אינה טעות, אלא אכן כך – "**היום יום ראשון**"! היום הוא כ"ה אלול, היום הראשון בשבוע שבו התחילה בריאת העולם!

*

"מה ברא ה' ביום הראשון?" שואלים הילדים בגן, ומיד משיבים: "את האור".

ואכן, ביום כ"ה אלול אמר הקב"ה "יהי אור" – ואכן "ויהי אור", כמסופר בתחילת פרשת בראשית.

וכאן שואלים המפרשים: בכל הדברים שנבראו בימים הבאים, התורה מספרת מה אמר הקב"ה ("יהי רקיע", "יהי מאורות" וכו') ומסיימת בכל פעם: "**ויהי כן**" – מה שהקב"ה אמר אכן התקיים ונברא;

לפי זה, גם בבריאת האור היה צריך לומר: "ויאמר אלקים יהי אור – ויהי כן". מדוע שינתה התורה בלשונה ואמרה "ויהי אור"?

התשובה היא (ראה זח"ב קסז, א. תיקוני זוהר תיקון ל. 'אור תורה' להמגיד ממעזריטש – ב, ב) שלא נאמר באור "ויהי כן", משום שהאור שנברא בפועל **שונה** מהאור שאמר הקב"ה:

אורו של הקב"ה הוא אור נעלה ביותר שאינו יכול לבוא בגילוי בעולם, והאור שהתגלה בעולם בפועל הוא במדריגה נחותה יותר. ולכן לא נאמר "ויהי כן", כי האור שנברא בפועל אינו אותו האור כפי שהוא מצד אמירת הקב"ה.

הווי אומר: "ויאמר אלקים יהי אור" – הוא האור הנעלה כפי שהוא **מצד הקב"ה**; ואילו "ויהי אור", כפי שהאור בא בפועל – הרי הוא אור שונה, **נחות יותר**.

ומה הפירוש הזה אומר לנו היום, 5,787 שנים לאחר שנברא האור? – הסביר הרבי (שיחת ש"פ נצ"י, כ"ה אלול תשד"מ):

כשיהודי הולך להאיר בעולם, הוא צריך לדעת ולהתכונן מראש לכך שהוא **לא יצליח** להביא לסביבתו את כל האור שיש בו. אפילו הקב"ה, כביכול, דיבר על "אור" גבוה מאוד ומה שיצא מזה בפועל הוא "אור" מסוג נמוך יותר – וכך (להבדיל) אצל האדם, שה"אור" שהוא מדבר עליו לא יגיע כמו שהוא לסביבתו אלא יעבור צמצום בדרך.

והפתרון הוא – **להוסיף אור בעצמו**: הידיעה שהאור שלי יגיע לעולם רק בצורה חלקית, מעוררת אותי לפעול שהאור שלי יהיה גדול במיוחד, וכך גם ההארה החלקית שתגיע לעולם מסביבי תהיה "חתיכה הראויה להתכבד"; לעומת זאת, אם אני אסתפק באור קטן בעצמי, סביר להניח שמה שהסביבה שלי תקבל יהיו רק פירורים קטנים מאוד...

ובלשון הרבי:

"רואים במוחש, שכאשר רוצים לפעול על הזולת באיזה ענין שהוא – צריך המשפיע להוסיף בענין זה **כהנה וכהנה**, כי המקבל עושה חשבון שאם המשפיע והרב שלו מתנהג באופן כך וכך, מספיק עבורו להגיע עד קרסוליו, ולכל היותר – עד לבו, עד גרונו, עד עיניו, אבל למעלה מקדקדו – לא!

ולכן צריך המשפיע **להוסיף הרבה יותר** כדי שהמקבל יהיה בדרגא הראויה. וזוהי איפוא ההוראה ממה שנאמר 'ויהי אור' ולא 'ויהי כן' – שיהודי צריך להוסיף באור כהנה וכהנה כדי שלאחרי שיתמעט האור ישאר כפי מדת הצורך".

*

בדרך אפשר יש לומר, שלפי השיחה הזאת יתווסף ביאור בסיפור שסיפר הרבי כמה פעמים אודות ה"מלמד" שלו בימי נערותו.

הרבי סיפר, שבתשעה באב לא היו לימודים (כמובן), אולם משום מה הרבי נכנס לרגע לחדרו של ה"מלמד" שלו, וגילה כי הוא ... יושב ולומד גמרא כרגיל (לא בסוגיות של אבלות וחורבן וכו'). לנוכח תמיהתו של הרבי, שהרי אסור ללמוד כרגיל בתשעה באב (מפני ש"פקודי ה' ישרים משמחי לב", ותשעה באב הוא יום של אבלות) – הפטיר ה"מלמד" ואמר:

"כשאגיע לעולם האמת, לאחר מאה ועשרים, הרי אקבל עונש על חטאים שונים שעשיתי. נו, הלוואי שכל העונש שלי יהיה בגלל ש'חטאתי' בלימוד בתשעה באב"...

שידוך וגמ"ח; והוא על דרך ששמעתי מהמלמד שלמד אתי גמרא, כאשר מצאתיו לומד תשעה באב סוגיא גמרא, ועל תמיהתי, הלא איתא בשו"ע שת"ב אסור בת"ת, ענה לי, אשר לפי השערות וועט מען סיי ווי סיי שמייסן בעולם האמת, טא זאל כאטש זיין פאר לערנען אום ת"ב.

הרבי סיפר זאת כמה פעמים, כשהמסר היה שצריך להוסיף בלימוד והפצת התורה גם כשיש איזה חשש לכאורה. אמנם לכאורה יש להבין, מדוע היה חשוב לרבי להדגיש **שהיה זה ה"מלמד" שלו** [ולא סיפר זאת (כדרכו הרגילה) באופן סתמי, שפעם אירע כך וכך, בלי לפרש במי בדיוק היה זה)?

ואולי גם בזה יש מסר – שאכן **זהו "מלמד" אמיתי!**

כשאנו באים לבחור "מלמד", מי שילמד את ילדינו תורה, יש להשתדל שיהיה זה "מלמד" שכל כך חדור בלימוד התורה, עד שגם כשמגיע תשעה באב הוא לא יכול להתאפק וממשיך ללמוד...

כלומר: כדי שהתלמידים יושפעו ללמוד תורה כראוי, הרי זה כאשר הם יודעים שה"מלמד" שלהם "מונח בלימוד" גם בזמנים שבהם אין לו מחוייבות למסור שיעורים...

כש"אור" התורה אצל ה"מלמד" בעצמו גדול מאוד, אז יש סיכוי סביר ש"משהו" ישאר ויכנס אצל התלמידים; אמנם כשגם אצל ה"מלמד" בעצמו ענין הלימוד הוא באופן מצומצם – איזה ציפיות יכולות להיות מהתלמידים?!

*

אלא שכאן מתעוררת השאלה: האמנם?! וכי כל אחד שרוצה להשפיע ולהאיר בסביבתו מוכרח להיות "איש האשכולות" ורק אז יצליח? ומהיכן נשיג כל כך הרבה "דמויות הוד"?!...

והתשובה לכאורה היא פשוטה:

לא מצפים מכל "מלמד" ומכל "משפיע" להיות מושלם בכל התחומים, אך כן מבקשים שיהיה לו "אור גדול" **באותו תחום** שבו עיקר השפעתו והארתו.

גם ה"מלמד" שעליו סיפר הרבי לא היה (ככל הידוע) "עובד" בדרגה נשגבה, ולא היה "חסיד גדול" (ויתכן שבכלל לא היה חסיד...). אבל באותו תחום שבו הופקד, כ"מלמד" שצריך ללמד את תלמידיו גמרא, היה מלא וגדוש.

בדומה לזה ידוע כי רבותינו נשיאינו רצו שיהיה "מתח" בין המשגיח בנגלה לבין המשגיח בחסידות... כלומר: לא ציפו שהתלמידים יקבלו מאותו רב ומשפיע גם נגלה וגם חסידות. **בפירוש לא!** רצו שיהיו **שני אנשים נפרדים** – אחד מצטיין בנגלה (ולאו דוקא שהוא חסיד גדול), ואחד מצטיין בחסידות (ולאו דוקא שהוא למדן כה גדול בנגלה).

ומעשה בבחור אחד שבא ממחוזות אחרים והתקרב לתורת חב"ד והחל ללמוד בישיבת 'תומכי תמימים'. לאחר ששככה ההתלהבות הראשונית, החל הבחור להבחין שהתלמידים שלצידו רחוקים מלהיות "מושלמים", והחל לחשוב שאולי טעה והגיע למקום הלא נכון...

באגרת ארוכה מסביר לו הרבי כיצד להתמודד עם המחשבות המאכזבות, כשעיקר הנקודה שהרבי מדגיש היא – שאכן נדיר למצוא מישהו שהוא "מושלם"

בכל התחומים, אבל לכל אחד יש את נקודת החוזק שלו: אחד מצטיין בהתמדה, אחד מצטיין בעבודה שבלב וכו'.

והשאיפה צריכה להיות - ללמוד מכל אחד את נקודת החוזק שלו: להיות מושפע בענין ההתמדה מאותם התלמידים "שהם מתמידים בלימוד (אף שאין מאריכים בתפלה)", ובענין העבודה בתפלה יהיה מושפע "מהאברכים המאריכים בתפלה ורגש (אף שאין מתמידים)".

בטוחני – שבין החברים האברכים שבישיבה, עשירות מהם, אין בהם כמה מהנקודות בלתי רצויות שכותב במכתבו אודותן, אף שככל אחד מבני האדם שאינו בשלימות, יש בהם נקודה אחרת הצריכה תקון ושפור, והעצה היעוצה – להיות למד מכל אדם, הצד הטוב שבו, ולהתקשר עם הצד הטוב שבו, ולא להיפך.

המורס מכל האמור – שעליו ללמוד בהתמדה ושקידה, ולהסתייע מהאברכים שבסביבתו בתומכי תמימים, שהם מתמידים בלימוד (אף שאין מאריכים בתפלה) בהנוגע להתמדתו, ומהאברכים המאריכים בתפלה ורגש (אף שאין מתמידים) בהנוגע לאופן תפלתו הוא וכו', והובטח כבר מרז"ל, יגעת ומצאת.

כאשר כל אחד יוסיף אור אצלו, ובמיוחד **באותו תחום** שבו עיקר ענינו – אם בתורה, אם בתפלה ואם בצדקה וכו' – הוא יהיה יותר "נר להאיר" וגם אחרים מסביבו יושפעו ממנו לטובה ולברכה, עד לקיום היעוד "אור חדש על ציון תאיר" במהרה בימינו.